

Miesięcznik Liceum Ogólnokształcącego
im. Królowej Jadwigi w Kowalu

z k o l o w i z j e r

Rok 2014

Numer 3 (11)

Święta! Święta! Święta! Czas na wielkie świętowanie!

Święta już za kilka dni. Pozornie wiemy wszystko o zwyczajach, tradycjach i symbolice Wielkiej Nocy. Nie zaszkodzi jednak sprawdzić, na ile jesteśmy świadomi wymowy i proveniencji świąt. Zachęcamy zatem do lektury świątecznego wydania „Szkolowizjera”. W tym numerze garść wiadomości o symbolice, tradycjach wielkanocnych nie tylko w naszym kraju, ale również innych państwach europejskich. Dociekliwi będą mieli niepowtarzalną okazję ocenić swoją wiedzę, rozwiązując wielkanocny quiz. Życzymy miłej lektury!

Wesołych Świąt Wielkiej Nocy

Wszelkiego dobra, spokoju ducha, wiary w ludzi

Umiejętności dostrzegania piękna tego świata

I wiary w siebie i swoje możliwości

Niech wiosna, która wkracza do naszych lasów

Zagościła też w waszych rodzinach i w Was samych

Tradycje wielkanocne w Europie	Str. 2
Symbolika Wielkiej Nocy	Str. 3
Quiz wielkanocny	Str. 4
Poetyckie uniesienia	Str. 5
Cytatowo	Str. 6

Wielkanocny paclorz

**Nie umiem być srebrnym aniołem
Ni gorejącym krzakiem -
Tyle Zmartwychwstań już przeszło-
A serce mam byle jakie.**

**Tyle procesji z dzwonami -
Tyle już alleluja -
A moja świętość dziurawa
Na ćwiartce włoska się buja (...)**

**I wiem, gdy lżę swoją trzymam
Jak złoty kamyk z procy -
Zrozumie mnie mały Baranek
Z najcichszej Wielkiej Nocy.**

**Pyszczek położy na rękę -
Sumienia wywróci podszewkę -
Serca mojego ocali**

ks. Jan Twardowski

Wielkanoc niesie radosne chwile,
Żdźbła świeżej trawy, pierwsze motyle.

Tradycje wielkanocne w Europie:

Każdy kraj ma swoistą mentalność, obyczajowość, sposób spędzania i celebrowania świąt. Niektóre z państw mają zwyczaje zbliżone do tych dobrze nam znanych, polskich. Inne zaś mają zupełnie odmienne przyzwyczajenia. Chcąc poczuć się w pełni Europejczykiem, warto poznać panujące w innych państwach zwyczaje.

Czechy

Tradycja naszych sąsiadów nieco różni się od naszej. Zaczynając od systemu nazewnictwa poszczególnych dni Wielkiego Tygodnia, a skończywszy na zachowaniu w lany poniedziałek. Przyjrzyjmy się poszczególnym dniom. Jeśli chodzi o czeskie nazwy, to przydomek „Wielki” ma u nich tylko piątek. Pozostałe dni nazywane są kolorami – Niebieski Poniedziałek, Żółty Wtorek, Czarna Środa, Zielony Czwartek i Biała Sobota. W Niedzielę Palmową, czy też czeską Niedzielę Kwiatową, w Czechach święci się bazie lub wykonane z nich wianki. Popularną tradycją jest organizowanie świątecznych jarmarków, gdzie można kupić świąteczne ozdoby oraz produkty – pisanki, drewniane figurki oraz pomlazkę, czyli różgę splecioną z wierzbowych gałązek, która przyda się w Poniedziałek Wielkanocny – chłopcy smagają różgami dziewczyny, w zamian otrzymując pisanki lub słodycze. Do tradycyjnych czeskich potraw należą judasze – ciasteczka podawane z miodem i przypominające biblijnego Judasza.

Słowacja

Na Słowacji Wielkanoc rozpoczyna się w czwartek. Od godzinie 10 rano przestają bić dzwony, a rozpoczynają klekotać kołatki – słychać je aż do Białej Soboty. Niedziela wygląda niemal identycznie jak w Polsce – drobną różnicą jest wkładanie do koszyczka różg – uderzenie różgą ma zapewnić dziecku zdrowie, a sama różga ma ochraniać dom od złych mocy. Lany poniedziałek wygląda bardzo podobnie – w niektórych regionach oblewa się kobiety wodą, w innych dodaje się czeski zwyczaj smagania różgą. Wtorek jest natomiast dniem odwetu dla obłanych dziewczyn.

Niemcy

Święta u naszych sąsiadów rozpoczynają się w Wielki Piątek i kończą w poniedziałek, który jednak nie ma charakteru naszego „lanego poniedziałku”. W tradycji niemieckiej popularne jest obdarowywanie siebie nawzajem – małe podarunki umieszcza się w tekturowych jajach, które przynosić ma w prezencie zajączek. Ten sam zajączek ukrywa również czekoladowe jajka w mieszkaniu czy ogrodzie, a zadaniem dzieci w niedzielę jest ich odnalezienie. W Wielki Piątek, po nabożeństwie, wierni zostają wraz z księdzem na symbolicznym posiłku – agape, który składa się z chleba, wina i wody. Niemcy szczególnie obchodzą Wielką Sobotę – przed kościołami rozpalane są ogniska, następnie ogień zostaje poświęcony i sprowadzony do kościoła w celu odpalenia świecy paschalnej. Potem wierni przenoszą ów ogień do domów za pomocą specjalnych świec. Nie ma tradycji święcenia pokarmów. Poniedziałek Wielkanocny jest jedynie dniem wypoczynku, odwiedzania rodzin i znajomych. Zwyczaj oblewania się wodą jest całkowicie obcy.

Włochy i Hiszpania

W tych krajach urządzone są specjalne procesje – tak zwane passos. Wierni chodzą od kościoła do kościoła, ich trasę można poznać po wywieszonym na balkonach czerwonym suknie, czasem przyozdobionym w liście palmowe. W Hiszpanii uczestnicy owych pochodów noszą kaptury na twarzach. W obu tych krajach większy nacisk położony jest na mękę Chrystusa niż na zmartwychwstanie, stąd brak zwyczaju składania sobie życzeń świątecznych.

Francja

W dzień polskiej Niedzieli Palmowej Francuzi święcą gałązki bukszpanu. Wielkanocny poranek to wielkie poszukiwanie czekoladowych smakołyków – jajek wielkanocnych, dzwonek, kureczek, zajączek – ukrytych przez rodziców w zakątkach mieszkania czy w ogrodzie. Ta domowa tradycja szybko stała się rozrywką nie tylko dla dzieci ale także dorosłych. Przez całe święta wielkanocne we francuskich miastach organizowana jest np. w parkach zabawa Polowanie na jajka. Skąd się wzięła ta tradycja? Otóż istnieje legenda, która mówi, że to właśnie skrzydlate dzwony, które pędzą do Rzymu w Wielki Czwartek (po to, aby zostały poświęcone), wracając w Wielką Niedzielę przelatują nad Francją i zrzucają czekoladowe jajka.

Irlandia

Mieszkańcy Zielonej Wyspy mogą poszczycić się wyjątkowo oryginalnym zwyczajem wielkanocnym. Co roku w Wielką Sobotę biorą udział w procesjach, w których główną rolę odgrywają lokalni rzeźnicy. Właściciele masarni przewodniczą pochodom organizowanym we wsiach i w miasteczkach, niosąc wbitego na kij... śledzia. Irlandczycy przez całą drogę okładają rybę lagami aż do uroczystego zatopienia w rzece. Po tej osobliwej egzekucji rzeźnik na ten sam kij nabija barani udziec udekorowany kwiatami i rozpoczyna się świętowanie. Widowisko ma symbolizować schyłek wielkiego postu i początek radosnego uctowania.

Najdziwniejsze zwyczaje:

W Estonii tradycja toczenia jajek ma specyficzną formę. Uczestnicy zabawy toczą jajka ze wzgórza lub po specjalnych, drewnianych rynnach. Jajko, które zostaje dotknięte przez jajko innego zawodnika, przechodzi w jego posiadanie. Zabawa trwa tak długo, aż ktoś zdobędzie wszystkie. Zwycięzca ma prawo zabrać wygrane jajka ze sobą, ale najczęściej są one spożywane na miejscu z udziałem wszystkich uczestników.

W greckiej tradycji pisanki farbuje się w Wielki Czwartek. Maluje się je tylko w kolorze czerwonym, ponieważ symbolizuje to rodzące się życie. Wielkanocną zabawą jest tłuczenie jajek, a osoba, której udało się pozostać z niestłuczoną pisaną będzie miała szczęście przez cały rok.

Bibliografia:

<http://www.niam.pl/pl/artyku/119-wielkanocne-zwyczaje-w-kilku-krajach-europy>

O symbolice Świąt Wielkanocnych

Jajko, palma, zajączek i coś jeszcze?

Jajko - jest symbolem życia i odrodzenia. To ono króluje na stole wielkanocnym. W symbolice chrześcijańskiej jajko nawiązywało do faktu Zmartwychwstania Pańskiego. Inna nazwa to pisanka, gdyż zgodnie z tradycją zawsze na Wielkanoc maluje się jajka. Na ziemiach polskich najstarsze pisanki pochodzące z końca X wieku odnaleziono podczas wykopalisk archeologicznych w pozostałościach grodu na opolskiej wyspie Ostrówek.

Palma - jest pamiątką triumfalnego wjazdu Jezusa do Jerozolimy. Jej zielone liście, tak jak inne wielkanocne symbole, są znakiem zmartwychwstania i odradzającego się życia. W poprzedzającą Wielki Tydzień Niedzielę Palmową wierni przynoszą je do kościoła, gdzie zostają poświęcone. Poświęcone gałązki często przybijano do drzwi, aby chroniły dom i jego mieszkańców.

Zając - dzięki swojej ruchliwości i żywotności od najdawniejszych czasów kojarzony z płodnością, witalnością i odradzaniem się przyrody. Według tradycji zając chodzi z koszykiem wielkanocnym i zostawia prezenty.

Baranek - symbol Zmartwychwstałego Jezusa Chrystusa, ofiary miłości

Koszyczek wielkanocny jest oznaką szczęścia.

Wielkanocne przesady

Woda na szczęście - święcona woda miała uzdrawiać chorych, zapewniać szczęście w małżeństwie oraz obfitość plonów. Dziewczeta, aby zapewnić sobie urodę musiały wykąpać się w rzece lub jeziorze, co miało przynosić ochronę przed złem.

Palma na dostatek - jak mówi tradycja, poświęconą palmą należało dotknąć wszystkich domowników, by przekazać im jej uzdrawiającą moc. Dotknięcia miały przysporzyć kobietom urody, a mężczyznom siły.

Przepowiednie z jajek - podzielenie się świętym jajkiem z bliskimi służyło umacnianiu rodzinnych więzi i zapewniało zdrowie. Znalezienie na stole parzystej liczby jajek wróżyło dziewczętom szybkie zamążpójście, a umycie się w wodzie, w której wcześniej gotowały się jajka zapewniało im urodę i idealną cerę. Kąpiel w takiej wodzie sprawiała, że u chorego rosła szansa na wyzdrowienie.

Śmigus-dyngus

Śmigus-dyngus

Z Wielkanocą nieodłącznie kojarzy się zwyczaj oblewania wodą. Jestem ciekawa, czy dziewczyny są za kultywowaniem tej tradycji? Ja osobiście lubię ten zwyczaj. Czy wiecie, skąd do nas zawitał śmigus-dyngus?

Śmigus to stary słowiański zwyczaj. Polegał on na biciu witkami, gałązkami nóg, oblewaniu ich wodą, co miało oczyścić ciało z brudu i chorób na wiosnę.

Dyngus (po słowiańsku nazywany "włóczębny") był zaś zwyczajem odwiedzania po roztopach, sąsiadów, znajomych, za co odwiedzający otrzymywali poczęstunek lub na drogę prowiant. Dla biedaków dyngus był ulubionym zajęciem na wiosnę, bo dzięki poczęstunkom, np. w dworze, mogli się do syta najeść. Bo na dom, który nie otworzył drzwi, źle ugościł, wierzono, spadnie nieszczęście.

Wiecie, jak kiedyś obchodzono ten zwyczaj?

[Kąpieli dziewczyn w przerebli Coto znaczy? Już Wam opowiadam.](#)

Lud wiejski od rana gromadził się, czatując na dziewczęta idące czerpać wodę i tam, porwawszy między siebie jedną, wylewał na nią wodę z wiader, albo zanurzał ją w stawie, a niekiedy w przerebli, jeżeli lód jeszcze trzymał.

[Za polanie trzeba było zapłacić](#)

Śmigus - dyngus, co w praktyce oznacza polanie wodą, miał przynieść powodzenie, szczęście, za co trzeba było zapłacić: pisanką, słodyczami, pomarańczą. Dodajmy jeszcze, że śmigus, wiadomo to oblewanie się nawzajem wodą. W drugi dzień Wielkanocy polewali chłopcy dziewczyny, trzeciego dnia to kobiety chwytały za wiadra.

Tradycją w lany poniedziałek na wsiach było (i jest do dzisiaj w niektórych regionach południowej Polski) robienie psikusów sąsiadom. Zamieniano bramy, na dachach umieszczano narzędzia rolnicze, chowano wiadra na wodę. Polewanie wodą nawiązuje do dawnych praktyk pogańskich, łączących się z symbolicznym budzeniem się przyrody do życia i co roku odnawialnej zdolności ziemi do rodzenia.

Dziewczyny! We wtorek możecie się zrewanżować chłopakom, więc zaopatrzenie się w wiadra itd. W Poniedziałek Wielkanocny zaś tradycji musi się stać zadość, więc kupcie sobie nieprzemakalne ubranko i wyczekujcie na „deszczowe” szaleństwo. To może być całkiem niezła zabawa.

Quiz wielkanocny

Z pewnością niejednokrotnie zastanawiałeś się, czy święta wielkanocne w innych państwach europejskich, czy nawet w innych regionach świata celebruje się tak samo jak w Polsce. Wiadomo, że „co kraj to inny obyczaj”. Otóż masz szansę sprawdzić swoją wiedzę na temat zwyczajów wielkanocnych. Niewątpliwie lektura artykułów poświęconych tradycjom wielkanocnym okaże się pomocna podczas rozwiązywania poniższego quizu. Powodzenia!

Quiz wielkanocny

1) Na pamiątkę jakiego wydarzenia obchodzimy święta wielkanocne:

- a) zmartwychwstania Jezusa Chrystusa
- b) narodzin Jezusa Chrystusa
- c) zesłania Ducha Świętego

2) Co powinniśmy włożyć do wielkanocnego koszyczka:

- a) sól, mleko, kaszę
- b) mąkę, cukier, wędlinę
- c) jajka, wędlinę, babkę (lub mazurek)

3) Jak nazywa się okres poprzedzający święta wielkanocne:

- a) adwent
- b) wielki post
- c) post

4) Kto w Niemczech przynosi dzieciom prezenty:

- a) zajączek
- b) króliczek
- c) bocian

5) Kto kogo oblewa wodą w Lany Poniedziałek w Czechach:

- a) dziewczyny chłopców
- b) chłopcy dziewczyny
- c) i chłopcy i dziewczyny oblewają siebie nawzajem

6) Jak nazywają się gałązki wierzby, którymi chłopcy smagają dziewczyny w lany poniedziałek w Czechach:

- a) pomazanki
- b) różgi
- c) pomlázky

7) Tradycyjne wielkanocne ciasto z rodzynkami w Rosji nazywa się:

- a) ``ertb``
- b) ``koulitch``
- c) ``hegke``

8) Jaką nazwę nosi typowe holenderskie ciasto wielkanocne:

- a) paasvaur
- b) paasstol
- c) pasen

9) Co symbolizuje zwyczaj palenia ognisk w Holandii?

- a) ogień symbolizuje duchowe oczyszczenie człowieka
- b) ogień oznacza rozpoczęcie nowego życia
- c) w ogniu mają spalić się demony

10) Co Słowacy wkładają dodatkowo do koszyczka wielkanocnego?

- a) różgi
- b) czekoladowe zające
- c) rzeżuchę

11) Dźwięk, którego instrumentu rozpoczyna w Słowacji święta wielkanocne?

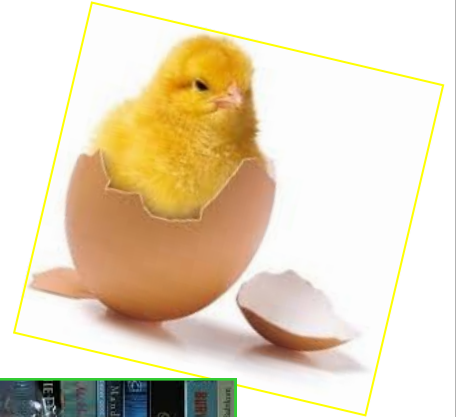
- a) dzwonu
- b) kołatki
- c) syreny

12) Co dodatkowo Węgrzy wkładają do wielkanocnego koszyczka?

- a) wołowinę
- b) cielęcinę
- c) baraninę

13) Jakie znaczenie mają rozsypane okruchy na Węgrzech:

- a) odstraszać wróble
- b) zwiększają plony
- c) użyźniają ziemię

Między niebem a ziemią, czyli poetyckie uniesienia

Czas wielkiego postu to wyjątkowa okazja do refleksji nad sensem życia, doskonały moment do tego, by wznieść się ponad szarą codzienność i odrodzić duchowo. Jak wiadomo, poezja stanowi źródło duchowych uniesień, dlatego zamieszczamy najpiękniejsze liryki, by wasze myśli uniosły się aż do nieba—może przeżyjecie swoiste objawienie, epifanię.

Pieśń wielkanocna

*W górze stały chmury
W dole lasy czarne
Kiedy szły do grobu
Trzy posepne Marie*

*A gdy Marie przyszły
Anioł im powiedział
Chrystus Pan zmartwychwstał
Białą chmurą wzleciał*

*A dokąd Aniele?
Ja nie wiem o Mario
Wzlatując pogasił
Strażnikom latarnie*

*I poszedł i zginął
Więc chodzi wśród ludzi
A może się schował
Na dnie pustej studni
(...)*

*Pomóżcie nam ludzie
Pana Boga szukać
Wiązkę przebiśniegów
Wdzięcznym sercem mu dać!*

*Niech choć cieniem błysnie
Niech zaśpiewa pięknie
Albo niech przyleci
Zgłodniałym wróbelkiem*

Stanisław Grochowiak

*"W rytm melodii jakiejś sennej
Kołyszą się stare drzewa,
Płynie falą dech wiosenny,
W sercu puka coś, coś śpiewa"*

Tadeusz Boy-Żeleński

*[...]
Wśród
tej łąki wilgotnej od porannej rosy,
Droga, którą co święto szli ludzie ze śpiewką,
Idzie sobie Pan Jezus, w pólnagi i bosi
Z wielkanocną w przebitej dłoni chorągiewką.
Naprzeciw idzie chłopka. Ma kosy złociste, [...]
Upadła na kolana i krzyknęła: „Chryste!”
A Chrystus się pochylił nad klęczącym ciałem [...]
I rzeknie: „Powiedz ludziom, niech więcej nie płaczą”.*

Jan Lechoń

Rozmyślenia Pana Cogito o odkupieniu

Nie powinien przysyłać syna

zbyt wielu widziało
przebite dłonie syna
jego zwykłą skórę

zapisane to było
aby nas pojednać
najgorszym pojednaniem

zbyt wiele nozdrzy
chłonęło z lubością
zapach jego strachu

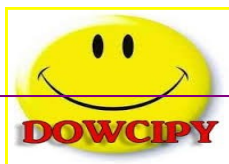
nie wolna schodzić
nisko
bratać się krwią

nie powinien przysyłać syna
lepiej było królować
w barokowym pałacu z marmurowych chmur
na tronie przerażenia
z berłem śmierci

*jakże się teraz nie bać -
nie trwożyć -
z tylu ranami naraz
na krzyż Cię złożyć -
Matka Boska się śniła
płakała
jak we mszy świętej
krew Twą oddzielić od ciała
z powrotem piątek
słońce umiera
nie widać
Jeśli Jest miłość przestań się martwić
i śmierć się przyda*

ks. Jan Twardowski

Przed świętami wielkanocnymi zajacek odwiedzając niedźwiedzia wręczył mu wielkanocną pisanekę. Gdy misiek wziął ją w łapy, pisanekę wybuchła i wybiła mu wszystkie zęby.

Do gabinetu naczelnika więzienia wchodzi strażnik i mówi:

- Panie naczelniku, więzień z celi numer 128 zachowuje się skandalicznie. Trzeba go ukarać.

CYTATOWO

Nadzieja to jest czas. Jeżeli człowiek coś robi - ma czas, ma jeszcze nadzieję. Jeśli mamy minutę czasu, można jeszcze spotkać się z Bogiem
Ks. Jan Twardowski

Człowiek naprawdę posiada tylko to, co jest w nim
Oscar Wilde

W nieugiętym proteście przeciw złu kryje się cała sól życia.

Antoni Czechow

Żadna noc nie może być aż tak czarna, żeby nigdzie nie można było odszukać choć jednej gwiazdy. Pustynia też nie może być aż tak beznadziejna, żeby nie można było odkryć oazy. Pogódź się z życiem, takim jakie ono jest. Zawsze gdzieś czeka jakaś mała radość. Istnieją kwiaty, które kwitną nawet w zimie.
Phil Bosmans

Niech nasza miłość będzie potężna. Niech nasza nadzieja będzie większa od wszystkiego, co się tej nadziei może sprzeciwiać."

Jan Paweł II

Życie nie jest lepsze ani gorsze od naszych marzeń, jest tylko zupełnie inne.

Wiliam Szekspir

Wyniki quizu

- 1) a
- 2) c
- 3) c
- 4) a
- 5) a
- 6) c
- 7) b
- 8) b
- 9) c
- 10) a
- 11) b
- 12) c

Happy Easter!

Zajrzyj w siebie! W twoim wnętrzu jest źródło, które nigdy nie wyschnie, jeśli potrafisz je odszukać.
Marek Aureliusz

Skład redakcji: Agnieszka Miłek, . . Karolina Kusowska, Aleksandra Drzewiecka, Anđżelika Zaborowska, Anita Pradun, Magdalena Lewandowska, Małgorzata Mańkowska.

Fotoreportaż: Aleksandra Drzewiecka

Oplekunowie: mgr Wanda Nowakowska, mgr Maria Matusiak